

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

ЛІЗАКОВСЬКА СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 351:728:327.3

**РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ З ІНСТИТУТАМИ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора наук з державного управління

Миколаїв – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України (м. Миколаїв).

Науковий консультант - доктор наук з державного управління, професор **АНТОНОВА Людмила Володимирівна**, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, професор кафедри обліку і аудиту.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор **ІВАШОВА Людмила Миколаївна**, Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро), професор кафедри публічного управління та митного адміністрування;

доктор наук з державного управління, професор **ХАЛЕЦЬКА Аліна Анатоліївна**, Університет державної фіскальної служби України (м. Ірпінь); професор кафедри менеджменту;

доктор наук з державного управління, доцент **ПРИЛПКО Сергій Михайлович**, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ), в.о. завідувача кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності.

Захист відбудеться *11 вересня 2021 р.* о 9-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 38.053.03 у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10, ауд. 5-107.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

Автореферат розісланий *11 серпня 2021 р.*

В. о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради,
д. держ. упр.

Ю. В. Палагнюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Політико-правовими доктринами різних країн визначено, що громадянське суспільство є основою функціонування будь-якої демократичної держави, а держава, у свою чергу, повинна сприяти розвитку потенціалу громадянського суспільства, надаючи його учасникам можливість для реалізації в усіх сферах діяльності, адже будь-які політико-правові чи соціально-економічні перетворення ніколи не досягатимуть очікуваних результатів та ключової мети без тісної співпраці і взаємодії з громадянським суспільством та, як наслідок, підтримки громадянського суспільства в реалізації суспільно важливих рішень з економічних, ідеологічних, культурних, релігійних, соціальних проблем.

Однак уряди країн досить тривалий час вбачали в інституціях громадянського суспільства перешкоду, яка скоріше заважала діяльності органів влади, ніж чинила вплив на її користь. До поступової зміни поглядів у бік усвідомлення, що громадянське суспільство є незамінним і цінним партнером влади, привела необхідність зупинити спад довіри до державних інституцій і подолати дедалі ширший розрив між громадянами та органами влади.

На сьогодні в Україні існує багато суперечностей у царині формування безконфліктно-продуктивного середовища та платформи мотиваційних умов для налагодження ефективної взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, зумовлених низкою об'єктивних і суб'єктивних чинників, що потребує посиленої уваги як науковців, так і управлінців-практиків до окресленої проблематики. Саме налагодження взаємодії суспільства і держави як трансформація у дію головного призначення інститутів громадянського суспільства щодо забезпечення пріоритету інтересів та потреб громадян на основі верховенства праває тим засобом знаходження компромісів та вироблення спільних бачень, що забезпечить можливості широкого демократичного представництва суспільних запитів, прийняття владних чи управлінських рішень, що врахують інтереси всіх сторін та врегулюють наявні проблеми. Зазначене актуалізує науковий пошук шляхів розвитку механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Вагомий внесок у розвиток теорії, організації та методології конструювання взаємовідносин між державою та громадянським суспільством здійснили вітчизняні та зарубіжні вчені: Є. Бородін, О. Гриценко, В. Ємельянов, О. Корнієвський, Т. Крушельницька, А. Михненко, О. Полішкарлова, Дж. Свіфт, Ю. Сурмін, В. Тертичка, О. Турій (проблеми функціонування держави та інститутів громадянського суспільства); Т. Бельська, О. Горбань, М. Ільїн (проблеми формування громадянського суспільства); С. Войтович, Л. Пал, В. Цвих, О. Чувардинський (дослідження теоретико-методологічних засад діяльності інститутів громадянського суспільства); М. Бойчук, М. Бондаренко, К. Глубоченко, А. Єрмолаєв, В. Парсонс, А. Халецька (проблеми налагодження прямих та зворотних зв'язків між суспільством та органами публічної влади);

В. Бех, К. Боднар, Л. Івашова (проблеми функціонування громадських організацій у контексті демократизації суспільства); Я. Гілберт, Г. Калінічева, А. Матвійчук, С. Приліпко (проблеми інституціонального середовища взаємодії та суперечності між органами влади); Л. Антонова, Є. Архипова, Т. Бельська, А. Буханевич, О. Євтушенко, Д. Ємець, Ю. Ковбасюк, А. Колодій, С. Сорока (розробка концептуальних основ взаємодії органів публічного управління).

Проблеми взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства вивчали такі вітчизняні науковці, як Т. Бутирська, Ю. Кальниш, І. Колосовська, В. Корнієнко, О. Крутій, В. Купрій, М. Лациба, М. Лендєл, І. Лопушинський, В. Малиновський, В. Мельник, О. Михайловська, Р. Мошинський, Л. Рогатіна, О. Тюріна, О. Хуснутдінов, П. Шляхтун, В. Яблонський. Дослідженням розвитку інститутів громадянського суспільства займалися зарубіжні вчені: Х. Апхайер, Е. Арато, Е. Геллнер, П. Глінські, М. Дін, К. Келлі, Г. Клейнер, А. Ку, Р. Купер, Т. Маршалл, Р. Патнем, Л. Уолтер, Б. Фінке, П. Фрачек, В. Фріске.

Проте, незважаючи на важливі здобутки багатьох науковців, проблеми вдосконалення механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства потребують подальшого глибшого дослідження. Адже донині наявне неусвідомлення обома сторонами своєї рівноправності та відповідальності в управлінні суспільними та державними справами; не існує чітких, доступних і добре розвинених каналів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства; недостатньо розвинені методи взаємодії, що забезпечували б реальну представленість інтересів спільнот; не повною мірою сконструйована основа для формування культури такої взаємодії. Зазначене доводить необхідність комплексного дослідження питань розвитку теорії, організації та методології налагодження ефективної взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства та зумовлює актуальність обраної теми дослідження, постановку його мети та завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Чорноморського національного університету імені Петра Могили «Організація державного управління в умовах становлення та розвитку політичної системи України: політико-правові, історичні та регіональні аспекти» (державний реєстраційний номер 0119U000451), у рамках якої автором запропоновано комплекс пропозицій щодо підвищення ефективності механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Мета й завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розвиток теоретико-методологічних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Для досягнення мети в дисертації поставлено та вирішено такі завдання:

- розглянути концептуальні основи налагодження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством і представити категоріально-понятійний аналіз проблеми дослідження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством;

- окреслити особливості інтегративної складової парадигми побудови взаємовідносин органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства;

- загальнити науково-методичний підхід до дослідження феномена взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства та розширити положення інституціоналізації взаємовідносин держави і громадянського суспільства як фактора розвитку системи публічного управління;

- здійснити оцінювання сучасних практик взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства в контексті реформ і трансформаційних процесів та окреслити напрями підвищення соціальної відповідальності громадськості як основи соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства;

- дослідити сучасні підходи до формування джерел фінансового забезпечення взаємодії органів публічного управління, інститутів громадянського суспільства та соціально відповідального бізнесу;

- обґрунтувати напрями стимулювання залучення інститутів громадянського суспільства до участі в публічному управлінні;

- здійснити концептуалізацію перспектив розвитку соціального лобювання як інструменту консолідації зусиль щодо забезпечення соціальної безпеки держави та визначити напрями формування сприятливих умов для реалізації ініціативних проектів органів самоорганізації населення у виконанні публічних функцій;

- запропонувати шляхи вдосконалення механізмів взаємодії публічного управління з інститутами громадянського суспільства з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу.

Об'єктом дослідження є механізми взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Предметом дослідження є перспективні напрями розвитку механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнофілософські та загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у системі державного управління. В основу розроблених теоретичних положень взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, що полягають в обґрунтуванні міждисциплінарності та ідентифікації проблемних аспектіву взаємовідносинах між державою та громадянським суспільством, покладено методи індукції та дедукції, теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу, групування, абстрагування та аналогії. Визначення стану наукових досліджень діалектики взаємовідносин між державою та громадянським

суспільством здійснено за допомогою бібліометричного методу, методів групування та узагальнення. Методи групування, систематизації, індукції та дедукції, аналізу та синтезу застосовано для вдосконалення понятійно-категоріального апарату дослідження. На основі системно-функціонального методу визначено сутності понять «механізм взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства», «громадські організації», «громадянське суспільство», «інститути громадянського суспільства». Розвинено методологічні положення взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства шляхом застосування системного підходу, методів моделювання, систематизації, індукції та дедукції, абстрагування.

На основі історичного підходу до наукового дослідження, а також методів групування та теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу були визначені еволюційні аспекти взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства в контексті реформ та трансформаційних процесів. Методи моделювання, аналогії, абстрагування, аналізу, синтезу, індукції та дедукції стали підґрунтям запропонованої моделі розвитку механізмів взаємодії публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Оцінювання сучасних практик взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства здійснено через застосування статичних методів спостереження за суспільними явищами, методів аналізу та синтезу, групування та узагальнення. Для обґрунтування напрямів стимулювання залучення інститутів громадянського суспільства до участі в публічному управлінні та визначення мотиваційного компонента у діяльності сервісних громадських організацій як суб'єктів надання соціальних послуг були застосовані методи аналізу та синтезу, абстрагування, порівняння та групування, моделювання. Методологічною основою розробки інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії та напрямів впровадження сучасних технологій стали методи аналізу та синтезу, групування, моделювання, індукції та дедукції.

Інформаційною базою дослідження є наукові джерела (монографічні праці, дисертації, наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем удосконалення механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, філософії науки; матеріали науково-практичних конференцій і семінарів); офіційні документи (нормативні документи України та інших країн з питань сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на налагодження взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства); матеріали міжнародних конференцій та світових самітів за участю глав держав, міжнародних угод та світових конгресів; матеріали міжнародної наукометричної база даних SCOPUS; довідкові та інформаційні видання професійних міжнародних організацій.

Наукова новизна отриманих результатів визначається новим вирішенням наукової проблеми у сфері державного управління, що полягає в розвитку теоретико-методологічних засад та обґрунтуванні науково-прикладних

рекомендацій щодо вдосконалення механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства. А саме:

уперше:

- розроблено структурно-функціональну модель розвитку взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, яка враховує багатовекторність об'єктної складової взаємодії та передбачає активне впровадження інноваційних інструментів публічного управління, спрямованих на максимальне задоволення потреб громадян. Ядром структурної будови моделі є сучасні спеціальні механізми – нормативно-правовий, ресурсний, соціальний та інформаційно-комунікаційний, комплексна дія яких має за мету гармонізацію інституційних інтересів суб'єктів суспільних відносин;

- науково обґрунтовано й запропоновано системний підхід до впровадження інноваційних управлінських технологій у сферу взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства на основі розширення потенціалу фандрейзингової діяльності як організованого інструменту соціальної допомоги, який дає змогу запровадити багатоканальне фінансування соціальної сфери та передбачає формування сприятливих умов співпраці громадських організацій з потенційними філантропами; законодавче закріплення податкових пільг як стимулів розвитку даного виду діяльності; розробку концепції соціальної дипломатії; проведення модернізації інституту соціального діалогу;

- розроблено концептуальні положення забезпечення ефективності взаємодії органів державної влади, громадськості і бізнесу, що передбачають застосування економічних стимулів, накопичення й осмислення моральних чинників та норм правової і соціальної відповідальності, а також посилення інституційної спроможності взаємодії шляхом заснування єдиного центру соціальних комунікацій на конкретній території (регіон, місто), що виступає ресурсною (матеріальною, фінансовою, інформаційною, координаційною) платформою, а також стимулює розвиток взаємодії з об'єктами заступництва, відповідає за достовірність інформації щодо потреб у допомозі, акумулює ресурси та забезпечує їх цільове використання;

удосконалено:

- методологічні положення соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, які базуються на субсидіарному підході та передбачають формування й популяризацію соціальної відповідальності як наряду підвищення добробуту суспільства, що забезпечує ефективний, раціональний та орієнтований на людину сталий розвиток на основі мотиваційної складової духовно-моральних і соціокультурних чинників, забезпечує узгодження інтересів суб'єктів, задіяних у суспільних відносинах та управлінні ними, та визначається певною поведінкою щодо дотримання усвідомлених обмежень і соціальних норм;

- теоретичні положення розвитку взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства на місцевому рівні, що спрямовані на адаптацію громадян до умов децентралізації, дають змогу безконфліктно узгоджувати інтереси членів громад та передбачають формування сприятливих умов для реалізації ініціативних проєктів органів самоорганізації населення у виконанні публічних функцій на основі унормування можливості впливу органів самоорганізації населення на процес прийняття рішень на місцевому рівні; удосконалення місцевої нормативної бази, що забезпечує ефективність виконання повноважень; проведення постійної масштабної інформаційної роботи; стимулювання та розширення можливостей щодо внесення пропозицій до місцевих програм; підвищення обізнаності щодо здійснення громадського контролю за виконанням місцевих програм; активне впровадження спеціальних і антикорупційних інструментів (антикорупційних та громадських експертиз); проведення уніфікації з метою подальшого поширення кращих практик залучення органів самоорганізації населення до вирішення питань соціально-економічного розвитку громад;

- підхід до інституціоналізації взаємовідносин органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства на основі уточнення положень конструювання вертикальних суспільних відносин та практик участі громадянського суспільства в державно-політичних процесах, де системоутворюючим чинником виступає готовність до довірчих відносин та усвідомлення відповідальності за їх розвиток на всіх рівнях управління.

набули подальшого розвитку:

- періодизація становлення й розвитку громадянського суспільства як суспільно-політичного феномена шляхом виокремлення таких історичних етапів: початковий період (з античності до XVI–XVII ст.) – закладаються історичні й філософські передумови формування й становлення ідеї громадянського суспільства; природно-правовий період (XVII–XVIII ст.). – розвиток відбувається в рамках концепцій природного права та суспільного договору; інституціональний період (XIX – перша чверть XX ст.). – розширення меж впливу й політичне визнання концепції громадянського суспільства; конституціональний період (20-90-ті рр. XX ст. – кінець XX ст.). – відбувається прогресивний розвиток суспільно-політичної думки людства, розширення свобод, людина стає не тільки об'єктом права, але і його суб'єктом; сучасний період (кінець XX ст. – сьогодні) – активне впровадження принципів демократичного врядування та концепцій поліаспектної взаємодії, співпраці й партнерства держави та громадянського суспільства;

- систематизація напрямів розвитку соціального лобіювання як інструменту консолідації зусиль щодо забезпечення соціальної безпеки держави та подолання корупції, а саме: законодавче унормування інституту соціального лобіювання як нової форми легітимного впливу громадськості на органи державної влади, посадових і службових осіб цих органів задля просування та захисту інтересів саме тих соціальних груп населення, які потребують нагального розв'язання

проблеми або запобігання кризовим ситуаціям; упровадження базових принципів соціального лобіювання, якими є конструктивність, взаємодія, репрезентативність сторін і їх представників, відкритість та прозорість дій; визначення дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення лобістського законодавства та встановлення відповідних санкцій;

- домінуючі положення розвитку інституту громадського контролю як системи артикуляції суспільних інтересів на основі забезпечення прозорості та ефективності діяльності органів публічного управління, що передбачають посилення спроможності до моніторингу та контролю шляхом унормування вимог до звітності; регламентації превентивних процедур; розробки, узгодження та затвердження критеріїв ефективності діяльності; методичного забезпечення оцінки та перевірки державних витрат.

Практичне значення одержаних результатів. Окремі положення та висновки дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних положень, методик, рекомендацій, які використані:

у діяльності Миколаївської обласної державної адміністрації для механізмів співпраці органів публічного управління у процесі взаємодії з громадськістю (довідка про впровадження від 10.04.2021 р. № 2243.2/21);

у практиці Головного управління статистики у Миколаївській області у сфері забезпечення формування інформаційної бази для прогнозування й аналізу тенденцій і закономірностей соціально-економічного розвитку області (довідка про впровадження від 30.06.2021 р. № 17-25/2283);

у діяльності громадської організації «Кашубський інститут розвитку» у процесі ініціювання та створення спільної господарської діяльності з органами місцевого самоврядування (довідка про впровадження від 01.07.2021 р. № 1/21);

у діяльності Миколаївської обласної організації Всеукраїнської організації «Союз осіб з інвалідністю України» у сфері всебічної допомоги особам з інвалідністю в реалізації їх прав і законних інтересів у різних галузях життя і добробуту (довідка про впровадження від 02.07.2021 р. № 80/21-02/07);

у практиці Уряду міста Кошежина в Поморському воєводстві в частині здійснення контролю за реалізацією делегованих завдань громадським організаціям (довідка про впровадження від 02.07.2021 р. № 14/17-108).

Основні положення дисертаційної роботи також впроваджені у навчальному процесі Чорноморського національного університету ім. Петра Могили під час підготовки магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», а саме: при викладанні дисциплін «Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека», «Шляхи реформування державних органів влади», «Проблеми формування правової держави та громадянського суспільства в Україні», «Механізми створення територіальних громад в умовах децентралізації публічної влади», «Соціальний діалог та соціальна відповідальність» (довідка про впровадження від 01.06.2021 р. № 961/67/143).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, що містяться в роботі, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано ідеї та пропозиції, які є результатом індивідуальної роботи здобувача. Внесок автора в праці, які опубліковані в співавторстві, визначено в переліку основних публікацій за темою дисертації й полягає в дослідженні комплексу питань, пов'язаних з розвитком теоретичних та методологічних положень, а також з розробкою практичних рекомендації щодо вдосконалення механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, доповідались і були схвалені на 39 наукових конференціях, круглих столах, форумах, зокрема «Інноваційний потенціал української науки - XXI сторіччя» (Запоріжжя, 2013), «Europa XXI wieku» (Ślubice, Poznań, Polska, 2013, 2015, 2017, 2020), ««Ольвійський форум» (Миколаїв, 2013, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021); «Модернізаційні процеси в державному управлінні» (Київ, 2014), «Могилянські читання» (Миколаїв, 2014, 2015, 2017, 2018, 2019), «Сучасні тенденції формування професійної компетентності службовців публічної влади» (Миколаїв, 2017), «Wyzwania współczesnej pedagogiki» (Gdańsk, Polska, 2015), «V Międzynarodowy Kongres Religioznawczy» (Toruń, Polska, 2017), «Національні цінності й національні інтереси в системі публічного управління» (Київ, 2017), «Polityki publiczne w Polsce – między centralizmem a lokalizmem» (Poznań, Polska, 2017), «Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід» (Одеса, 2017), «Напрями удосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів» (Запоріжжя, 2017), «Державна служба України: історичний дискурс та сучасність» (Миколаїв, 2018); «Ład międzynarodowy in statu nascendi. Multidyscyplinarna perspektywa» (Gdynia, Polska, 2019), «The world in the age of pandemic and post-pandemic period» (Poznań, Polska, 2020, 2021), «Wirtualizacja życia społecznego w czasach pandemii» (Bielsko-Biała, Polska, 2020) та інші.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 61 наукову працю, загальним обсягом 52,1 обл.-вид. арк., у тому числі 12 – монографії (з них 1 одноосібна); 14 – статті в наукових фахових виданнях України; 4 – статті у наукових періодичних виданнях інших держав за напрямом дослідження; 5 – статті в інших виданнях; 26 – тези доповідей у збірниках та матеріалах конференцій.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, п'яти розділів, додатків, списку використаної літератури. Основний обсяг роботи становить 368 сторінок. Дисертація містить 4 таблиці, 11 рисунків, 5 додатків. Список використаних джерел – 420 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, тематикою наукових досліджень університету, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію.

У першому розділі - «Теоретичні засади дослідження взаємовідносин органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства» - розглянуто концептуальні основи налагодження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством; представлено категоріально-понятійний аналіз проблеми дослідження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством; окреслено особливості інтегративної складової парадигми побудови взаємовідносин органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

На основі розгляду основних аспектів, характерних рис та особливостей взаємовідносин органів публічного управління з громадськістю системно представлено здобутки попередників та визначено їхній внесок у розв'язання зазначеної проблематики. Встановлено, що недостатньо вивчена діяльність громадських організацій у сфері взаємодії з органами публічного управління, нечітко визначені рамки таких явищ, як інститути громадянського суспільства, громадянськість, та їх вплив на соціально-культурне життя.

Здійснено критичний аналіз нормативно-правової бази регулювання діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні, що сформована такою низкою прийнятих документів та актів, як Закони України «Про громадські об'єднання», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» тощо; Указ Президента України «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації»; Постанови Кабінету Міністрів України («Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади», «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», «Про затвердження Порядку залучення громадян до формування та реалізації державної політики») тощо.

У багатьох аспектах у дослідженні проблематики взаємовідносин та розробки механізмів взаємодії органів публічного управління та інститутів громадянського суспільства спираємося на здобутки зарубіжних і вітчизняних дослідників кінця ХХ –початку ХХІ ст., який можна охарактеризувати як період становлення принципів демократичного врядування та ідеології партнерства між владою і суспільством. Саме в зазначений період утвердилося розуміння того, що найкращі результати на шляху прогресивного суспільного розвитку можуть бути досягнуті лише за умов конструювання ефективного діалогу та налагодження поліаспектної взаємодії органів публічної влади з різними групами населення, що

сприятиме дотриманню принципів верховенства права та закону, прав і обов'язків людини й громадянина, а також забезпеченню їх захисту, розвитку громадянського суспільства та громадського самоврядування.

Проаналізовано основні теоретичні підходи до визначення сутності понять «громадськість», «громадянськість», «громадянське суспільство» та «інститути громадянського суспільства» як важливих елементів будь-якої демократичної державита функціональних компонентів механізму формування та реалізації державної політики.

Наголошено, що поняття «громадянськість» ширше, ніж статус «громадянин», оскільки включає в себе не тільки його права та обов'язки, що є їх відбитками, а й здатність і готовність до активної участі, почуття солідарності. З огляду на це можемо вести мову про рівень «громадянськості» індивіда або сукупності індивідів (суспільства); відповідно, і про той рівень, на якому перебуває громадянське суспільство. На рівень «громадянськості», притаманний окремому індивіду, справляють вплив три чинники: 1) сукупність здатностей та якостей, що її складають; 2) факти, щодо яких ці здатності і якості проявляються; 3) мотивація для переходу «громадянськості» від потенційного стану до практичної реалізації вдіях.

У вузькому значенні громадянське суспільство розглядаємо як сукупність недержавних організацій, діяльність яких зосереджена навколо спільних інтересів, цілей і цінностей. У широкому розумінні громадянське суспільство визначаємо як систему самостійних і незалежних від держави громадських інститутів і відносин, основою яких виступає людський потенціал громадян, які прагнуть самостійно вирішувати проблеми, брати на себе відповідальність і функціонування яких має на меті забезпечення умов для реалізації спільних інтересів і потреб індивідів та колективів, гідного соціального, культурного і духовного життя, збереження і відтворення накопичених моральних цінностей і передачі їх від покоління до покоління.

Доведено, що громадянське суспільство в процесі свого функціонування забезпечує соціалізацію індивідів – інклюзію в різні види взаємовідносин, у результаті чого індивіди знаходять можливості для самовираження і розвитку своїх потенціалів; самоорганізацію і самоврядування в різних формах та умовах, а також у рамках реалізації публічного управління, де значення має зовнішнє (державне) регулювання; інтеграцію суспільства через систему горизонтальних зв'язків і каналів інформації, що діють на базі даної соціально-культурної спільноти; стимулювання правотворчого процесу, пропонування відповідних норм, які є наслідком усвідомленої необхідності.

Зазначено, що взаємовідносини з громадськістю в системі управління слід розглядати не як зменшення ролі держави в управлінському процесі, а як спрощення бюрократизованих процедур взаємодії державних органів із громадянським суспільством з метою підвищення ефективності управління та

ліквідації бюрократичних нашарувань у відносинах між державою та громадськістю.

В основі розвинутого громадянського суспільства лежить активна та розгалужена діяльність інститутів громадянського суспільства. Під інститутами громадянського суспільства слід розуміти упорядковані і структуровані вияви громадянського суспільства на основі об'єднання громадян, дії яких спрямовані на реалізацію певних цілей і завдань з метою вирішення суспільно важливих проблем.

Дістала подальшого розвитку періодизація становлення й розвитку громадянського суспільства як суспільно-політичного феномена: початковий період (з античності до XVI-XVII ст.) – закладаються історичні й філософські передумови формування й становлення ідеї громадянського суспільства; природно-правовий період (XVII-XVIII ст.) – розвиток відбувається в рамках концепцій природного права та суспільного договору; інституціональний період (XIX - перша чверть XX ст.) - розширення меж впливу й політичне визнання концепції громадянського суспільства; конституціональний період (20-90-ті рр. XX ст. – кінець XX ст.) - відбувається прогресивний розвиток суспільно-політичної думки людства, розширення свобод, людина стає не тільки об'єктом права, але і його суб'єктом; сучасний період (кінець XX ст. - сьогодні) - період принципів демократичного врядування концепцій поліаспектної взаємодії, співпраці та партнерства держави та громадянського суспільства.

Трансформаційні процеси в Україні гальмуються, оскільки застарілий управлінський інструментарій не придатний для реалізації нових завдань, а арсенал демократичних механізмів державних інституцій та суспільства повноцінно не функціонує. Водночас взаємодія в системі публічної політики як прояв співпричетності і демократизму має за мету узгодження інтересів різних суспільних груп у процесі підготовки та прийняття рішень органами державної влади, виступає головним елементом демократичного суспільства.

Як процес управління, що розробляється і реалізується не тільки органами державної влади, публічна політика має «вертикальний» та «горизонтальний» виміри в політичному процесі. Вертикальна складова реалізації публічної політики відображає такі її характеристики, як когерентність, інструментальність та ієрархічність. Доповнюючи вертикальну, горизонтальна складова акцентує увагу на зв'язках між політичними акторами, від яких залежить набір можливих варіантів політики. На визначення предмета політики та впровадження політичних рішень кардинально впливає горизонтальна складова. Наявність у складі горизонтальної складової різних державних, недержавних і громадських інституцій з різних сфер економіки та суспільного життя, груп незалежних експертів, громадських і міжнародних організацій, представників бізнесових кіл, які конкуруватимуть за доступ до ресурсів, цільових груп політики тощо, дає змогу визначити такі цілі, засоби, оцінювання та шляхи впровадження політики, що будуть відповідати суспільним потребам і національним інтересам.

Метою перетворень у системі розробки та реалізації державної політики в Україні є формування нової сучасної системи управління суспільним життям, орієнтованої на офіційне визнання і залучення до процесу тих суб'єктів, які формують горизонтальну складову.

Наявність і розвиненість горизонтальної складової перетворює державне управління на публічне управління. Тобто таке управління, яке виробляється колективними зусиллями і реалізується через врахування всіх легітимних інтересів суспільства шляхом організації суспільного діалогу та безпосередньої взаємодії влади та суспільства.

Наголошено, що громадські ради, будучи особливими громадськими об'єднаннями, займають специфічне положення між громадською структурою та формою безпосередньої участі громадян у публічному управлінні, виступають інструментом демократизації, в умовах сучасної трансформації української суспільно-політичної системи дають змогу впорядкувати взаємозв'язки між владою і громадою та завдяки достатньо високому ступеню свободи забезпечують можливість постійного вдосконалення форм і методів співпраці між ними.

У другому розділі - «Методологічні засади налагодження взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства» - здійснено узагальнення науково-методологічного підходу до дослідження феномена взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства; систематизовано домінуючі положення налагодження такої взаємодії в європейських країнах; розширено положення інституціоналізації взаємовідносин держави і громадянського суспільства як чинника розвитку системи публічного управління; досліджено інструментивзаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства в країнах Європи.

Доведено, що сьогодні дослідження взаємодії публічних органів управління з інститутами громадянського суспільства як партнерами держави в реалізації нормотворчих, правозастосовних і правоохоронних функцій є одним із найбільш затребуваних напрямів у суспільних науках, а також становить одну з характерних міждисциплінарних проблем, у зв'язку з чим, залежно від основ дослідження, наукового напрямку, соціальної позиції й політичних переконань науковців, пропонуються різні підходи щодо формування умов і характеру взаємодії. Дослідження змістовного наповнення характеру взаємодії дало змогу виявити динамічні характеристики та методологічні складові: об'єкт, суб'єкт; напрями, форми, цілі, завдання, принципи.

Визначено, що предметом правового регулювання права ЄС виступають суспільні відносини, які сформувалися в процесі комплексної інтеграції європейських держав, а також ті відносини, що потребують створення, зміни чи розвитку з метою оптимізації інтеграції в межах ЄС. Окреслено первинні та вторинні джерела права Євросоюзу, європейські документи, спрямовані на поширення та ефективність залучення громадськості до вирішення актуальних соціально-економічних питань життєдіяльності громад.

Європейські держави з добре розвинутою сферою громадянського суспільства та демократичною практикою демонструють інтегрованість громадян в реалізацію публічної політики шляхом конструювання багатозарових, складних та різноманітних способів взаємодії публічних органів з громадянами та інститутами громадянського суспільства. Наголошено, що процеси модернізації та оновлення системи публічного управління дозволяють органам влади застосовувати нові джерела ідей, інформації і ресурсів для розробки варіантів рішень.

Зазначено, що участь громадян країн-членів Європейського Союзу в розробці і реалізації публічних завдань розуміється як процес безперервної взаємодії між різними рівнями публічної влади та громадськістю, яка включає такі елементи: консультації → обговорення → реалізація спільно узгоджених рішень. Інтенсивність і форма участі змінюватимуться залежно від етапу розробки публічної політики та бажаних результатів.

Відповідно до документів Ради Європи та нормативно-правової бази ЄС, розрізняються такі рівні участі, як доступ до інформації, консультації, активна участь (діалог та партнерство). Загальним виміром залучення громадян до соціального, правового, економічного, політичного процесів на різних рівнях є участь у суспільному діалозі, який є основною формою співпраці та взаємодії влади з громадськістю. Констатовано, що запровадження різних форм представництва й участі актуалізовано в таких сферах, як охорона прав людини, охорона навколишнього середовища, охорона здоров'я, енергетична безпека тощо.

Констатовано, що в країнах ЄС розроблені стандарти участі громадськості в державно-політичних процесах, які передбачають гарантії захисту і підтримки громадянського суспільства: по-перше, юридичний захист громадянського суспільства урядом через правові рамки охорони основних свобод і прав, які потребує громадськість у межах своєї діяльності (свобода асоціацій, зборів та вираження поглядів, а також право діяти без втручання держави); по-друге, це фактична поведінка влади та співпраця на практиці органів публічного управління та громадянського суспільства, повага до закону та дотримання правових норм.

Наголошено, що сучасна наукова думка в контексті дослідження публічної політики не може обійтися без ключових положень інституціональної теорії, адже накопичені суспільні конфлікти унеможливають проведення реформування системи без ліквідації причин їх загострення. Ця теорія дає можливість повною мірою об'єктивно досягнути і зрозуміти сутність суспільних процесів, зокрема тих, що відбуваються у сфері взаємовідносин держави і громадянського суспільства. В роботі розширено підходи до інституціоналізації взаємовідносин держави і громадянського суспільства як фактора розвитку системи публічного управління та комплексного соціогуманістичного захисту людини і нації в системі загальнолюдських цивілізованих відносин.

Визначено коло ключових критеріїв розвитку практик участі громадянського суспільства, а саме: довіра та легітимність органів публічної влади з ініціативними групами та організаціями, що працюють з громадами; необхідність активної участі громадян на різних рівнях співробітництва, більш широке їх залучення до державно-політичних процесів, у тому числі взаємодія громадськості з ключовими впливовими діями; рівний доступ представників громадянського суспільства до відповідних ресурсів, включаючи фінансування, адже в українській практиці спостерігається вибіркового підхід і підтримка тих організацій, які є близькими до владних структур; зосередження уваги на розвитку спільних підходів до проблем громадськості та підвищення рівня довіри у відносинах між вищезазначеними суб'єктами.

На основі аналізу європейського досвіду у сфері розбудови інститутів громадянського суспільства зроблено висновок, що базовим елементом демократичного суспільства є громадська активність – ініціативна і добровільна участь людей у виробленні політики на різних рівнях і в різних сегментах життєдіяльності суспільства.

Європейська та національна практика налагодження взаємовідносин органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства виявила такі основні тенденції: активні громадяни відіграють важливу роль у сучасному політичному процесі; громадянське суспільство виступає ефективним та конструктивним партнером, який вносить об'єктивні й добре збалансовані зауваження та пропозиції.

Систематизовано базові положення, які покладено в основу налагодження продуктивних взаємовідносин за схемою «влада – громадянин – громадянське суспільство»: державні інституції повинні працювати відкрито; ефективність програмних заходів залежить від забезпечення широкої громадської участі; мають бути чітко визначені ролі і відповідальність сторін у законодавчому та виконавчому процесах; програмні заходи мають бути ефективними, своєчасними і приносити необхідні результати на основі чітко поставлених завдань; заходи і дії мають бути послідовними, науково обґрунтованими й добре зрозумілими.

Зазначено, що основними умовами ефективної взаємодії органів публічного управління з громадськістю на основі європейського досвіду є:

- соціальне та моральне налаштування й готовність учасників до розвитку і зміцнення такої взаємодії;
- зрілість інститутів громадянського суспільства, що є необхідною як для зацікавленості органів публічної влади взаємодіяти з ними, так і для чіткого й точного вираження власних інтересів, прагнень та побажань;
- наявність інституціоналізованих правових та організаційних меж взаємодії як для влади, так і для громадськості;

- певна економічна незалежність і стабільний рівень діяльності інститутів громадянського суспільства, їхня спроможність бути повноцінним партнером органів публічного управління.

У третьому розділі - «Сучасний стан взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства» - проведено оцінювання сучасних практик взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства в контексті реформ та трансформаційних процесів; окреслено напрями підвищення соціальної відповідальності громадськості як основи соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства; досліджено сучасні підходи до формування джерел фінансового забезпечення взаємодії органів публічного управління, інститутів громадянського суспільства та соціально відповідального бізнесу.

Оцінка ефективності взаємодії інститутів громадянського суспільства і держави, вироблення критеріїв ефективності тих чи інших механізмів – проблема складна, що пояснюється такими причинами: незважаючи на зростаючу активність громадянського суспільства, рівень його інституціоналізації залишається незначним; високий рівень неформальних відносин між секторами призводить до закритості і непрозорості взаємодії та перешкоджає розробленню оптимальних критеріїв ефективності; до діяльності інститутів громадянського суспільства як до соціально орієнтованих учасників у відносинах важко застосовувати стандартні критерії ефективності, що використовуються в менеджменті і засновані на співвідношенні результату до витрат.

Ключовим аналітичним інструментом, що вимірює прогрес розвитку громадянського суспільства в Центральній та Східній Європі є Індекс сталості розвитку громадянського суспільства (CSOSI). Показники Індексу сталості неурядових організацій розкривають загальні сприятливі умови для розвитку інститутів громадянського суспільства, такі як: правове середовище, організаційна спроможність, фінансова життєздатність, адвокати, надання послуг, інфраструктура та ставлення з боку громадськості. Кожен показник вимірюється за семибальною шкалою (1 показує дуже розвинутий рівень та 7 означає низький рівень розвитку).

Динаміка зміни Індексу в Україні у 2008-2019 рр. (рис. 1) свідчить про негативні тенденції в розвитку громадянського суспільства, причиною яких є відчуття людьми своєї неправомочності у здійсненні змін та, відповідно, низький рівень консолідації.

Рис.1. Індекс сталості неурядових організацій в Україні.

Джерело: складено автором на основі даних USAID CSOSI

Динаміка кількості інститутів громадського суспільства у вітчизняній управлінській системі демонструє зростання у 2020 р. кількості громадських організацій порівняно з попередніми роками, а саме: їх зареєстровано понад 90 тис., в 2019 р. – 88482, в 2018 р. – 84199, в 2017 р. – 80112, 2016 р. – 75478, 2015 р. – 69686 (рис.2). Станом на 1 червня 2020 р. у загальній кількості юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання найбільшу питому вагу займали саме громадські організації – 41,22% (табл. 1).

Рис. 2. Кількість громадських організацій в Україні в 2013-2020 рр.

Джерело: складено автором на підставі даних Державної статистичної служби України.

Таблиця 1

Дані щодо кількості інститутів громадянського суспільства у 2020 р.

Організаційно-правові форми господарювання, у тому числі	Кількість
організація (установа, заклад) громадянського об'єднання	1500
політична партія	15311
громадська організація	90159
громадська спілка	1779
релігійна організація	26452
профспілка, об'єднання профспілок	28648
творча спілка (інша професійна організація)	317
благодійна організація	19401
об'єднання співвласників багатоквартирного будинку	33500
орган самоорганізації населення	1628
Усього юридичних осіб	218689

Джерело: за даними Державної статистичної служби України

Розгляд сучасного стану розвитку громадянського суспільства в Україні засвідчив існування таких проблем, що сповільнюють подальше зростання громадської активності та перешкоджають активізації діяльності інститутів громадянського суспільства у напрямі захисту прав та реалізації законних інтересів громадян: повною мірою не налагоджено ефективний діалог органів виконавчої влади із громадською спільнотою, спостерігаються тенденції непрозорості, закритості та надмірної бюрократизованості в діяльності владних структур; недосконалість чинного законодавства; розроблені механізми участі громадськості у формуванні та здійсненні державної політики належним чином не реалізуються; податкове навантаження не сприяє діяльності розвитку інститутів громадянського суспільства; неналежне фінансове забезпечення; не реалізується в повному обсязі потенціал інститутів громадянського суспільства щодо надання соціальних послуг населенню; міра участі громадських організацій у підготовці, публічному обговоренні та процесі прийняття управлінських рішень характеризується як недостатня; відсутнє системне інформування населення про існуючі організації громадянського суспільства та напрями їх діяльності; наявні суттєві розбіжності між формальною інституціоналізацією та реальною активністю громадянського суспільства.

Обґрунтовано необхідність впровадження субсидіарного підходу при налагодженні взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, що забезпечує усвідомлення взаємної відповідальності за виконання демократично прийнятих законів і стимулює активність та ініціативність сторін.

Основою такої активності є соціальна відповідальність сторін, яка забезпечує ефективний, раціональний та орієнтований на людину сталий розвиток на основі духовно-моральних і соціокультурних цінностей.

Соціальна відповідальність виступає важелем контролюючої складової соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, функціональним призначенням якого є формування стійкої системи взаємодій соціальних суб'єктів різних типів і рівнів, кінцевим результатом яких слугує задоволення певних суспільних потреб.

Систематизовано складові елементи соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства: архаїчний, що включає менталітет, традиції, звичаї; інституціональний, який охоплює зовнішні норми, правила, закони; світоглядний, котрий складається із цінностей, установок, моральних принципів і переконань (рис. 3).

Соціальна відповідальність як волевиявлення, що визначається певною поведінкою щодо дотримання усвідомлених обмежень і соціальних норм, гарантує безпеку і прогресивний розвиток, забезпечує узгодження інтересів суб'єктів, задіяних у суспільних відносинах та в управлінні ними. Вона виявляється на особистісному (індивідуальному) рівні через ступінь громадянської зрілості особистості і є базовою для форсування групового (певна організація), державного та наддержавного рівнів соціальної відповідальності.

Наголошено, що розвиток інституту соціальної відповідальності доцільно розглядати з боку ставлення громадян до власних проблем, а рівень соціальної відповідальності виявляється в згуртованості громадян та їх можливості вирішувати власні проблеми, а також доцільності вибудовувати партнерські відносини з органами публічного управління.

Доведено, що мотивація соціальної поведінки бізнес-структур та активізація громадськості залежить від системи диспозиції особистості, її готовності до визначеного способу дій, яка включає, по-перше, загальну систему ціннісних орієнтацій особистості, по-друге, систему соціальних установок на певні соціальні об'єкти, по-третє, систему ситуативних соціальних установок.

Система мотивів залучення бізнесу і громадськості до вирішення соціальних проблем визначається рівнем генеральних диспозицій, який регулює загальну направленість соціальної поведінки особистості і характеризує принципову готовність до альтруїстичних вчинків і соціальної відповідальності; системою ціннісних орієнтацій суспільства, особливостями соціально-культурної сфери; релігійними переконаннями; бажанням вберегти кошти від оподаткування тощо.

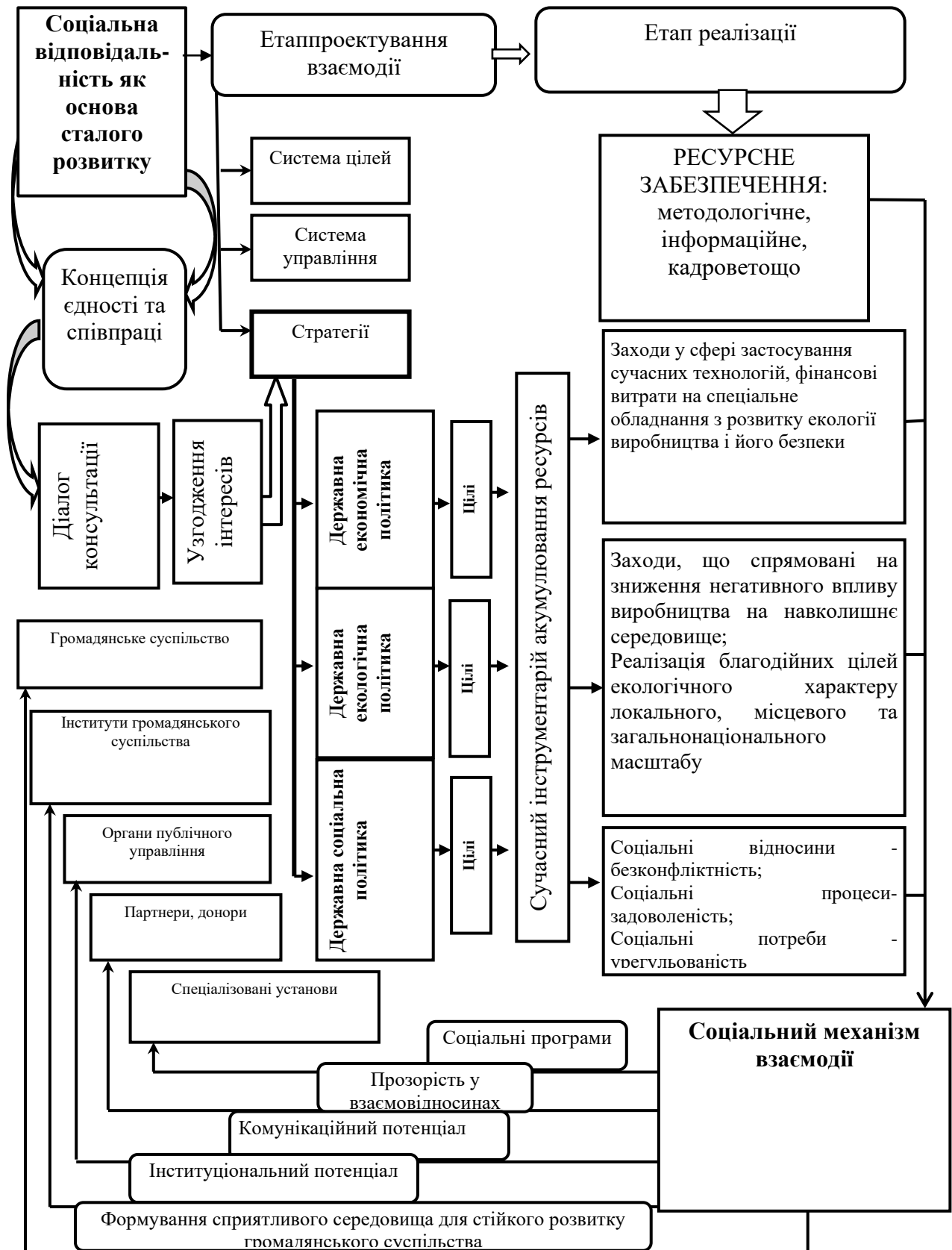

Рис.3 . Соціальний механізм взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства. Джерело: складено автором.

Систематизовано функціональні ініціативи взаємодії органів державної влади, громадськості і бізнесу за моделями взаємодії (рис.4).

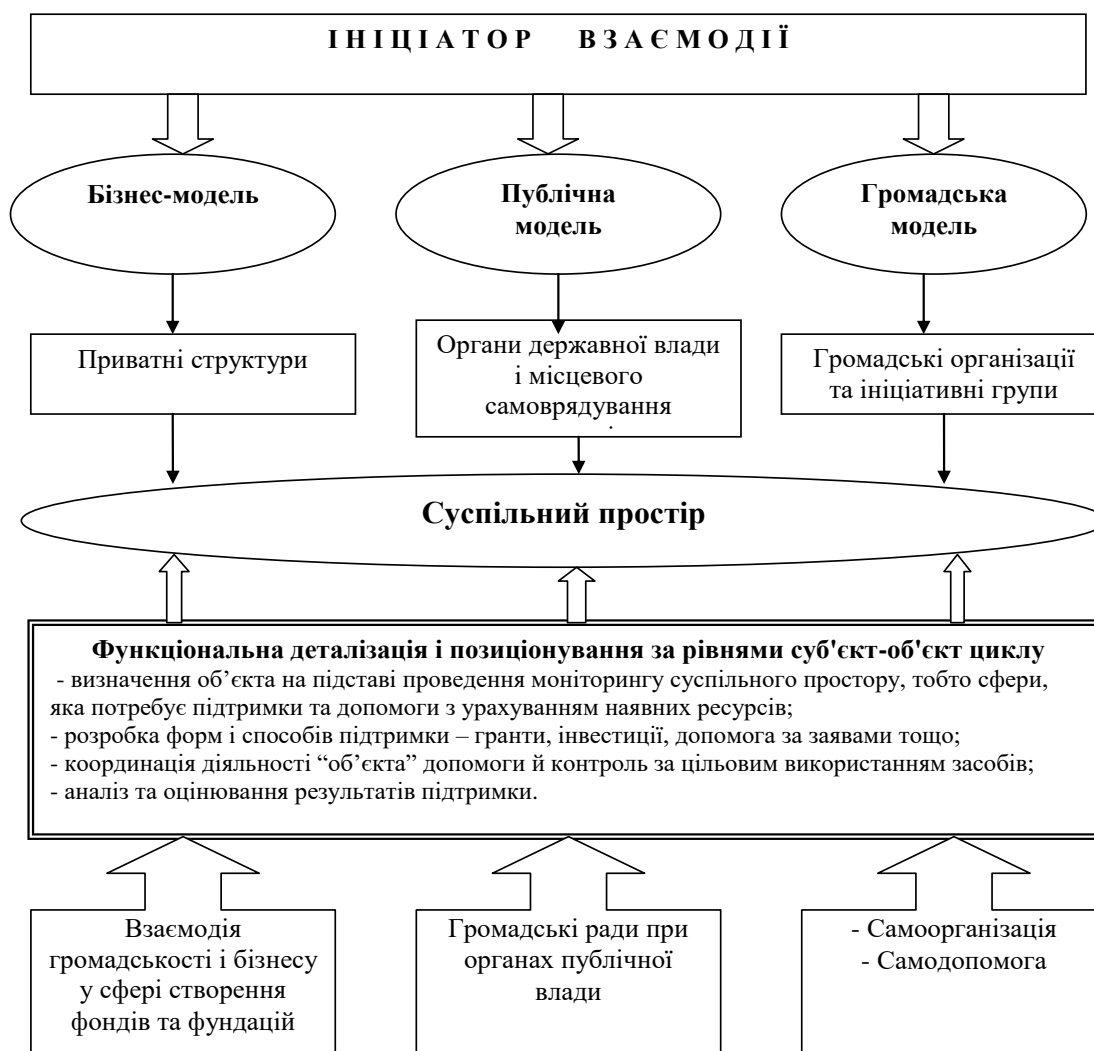

Рис. 4. Функціональні ініціативи взаємодії органів державної влади, громадськості та бізнесу за моделями взаємодії. Джерело: складено автором.

Обґрунтовано необхідність створення платформ взаємодії органів державної влади, громадськості та бізнесу шляхом заснування єдиного центру соціальної комунікації на конкретній території (регіон, місто), що виступає ресурсною (матеріальною, фінансовою, інформаційною, координаційною) базою, а також стимулює розвиток взаємодії з об'єктами заступництва, відповідає за достовірність інформації щодо потреб у допомозі, акумулює ресурси та забезпечує їх цільове використання.

У контексті соціальної відповідальності розширення кола відносин держави з представниками бізнесу дасть змогу підвищити культуру й етику підприємництва, одержати визнання держави, завоювати позитивну репутацію в суспільстві; знання особливостей регіону, таких як соціально-економічний

розвиток, ступінь правової урегульованості суспільних відносин, культурні традиції, місцеві особливості, забезпечить створення базових умов для плідного співробітництва бізнесу, громадськості й влади.

Важливою перспективою є створення законодавчих (податкових, правових) умов, які дали б змогу розширити можливості фандрайзингу та донорів, розв'язати такі проблеми, як: нерозробленість сприятливого податкового законодавства (податкових пільг, стимулів) для розвитку благодійництва; нестабільна система оподаткування; неврегульовані правові проблеми неприбуткових громадських організацій; брак інформації щодо цілей соціального проекту та системи оцінки його ефективності, а також недостатній професіоналізм у його створенні; відсутність прозорості фінансової звітності некомерційної організації; низький кваліфікаційний рівень управлінських навичок керівників неприбуткових організацій.

У четвертому розділі - «Напрями стимулювання залучення інститутів громадянського суспільства до участі у публічному управлінні» - визначено мотиваційний компонент у діяльності сервісних громадських організацій як суб'єктів надання соціальних послуг; здійснено концептуалізацію перспектив розвитку соціального лобіювання як інструменту консолідації зусиль щодо забезпечення соціальної безпеки держави та окреслено напрями формування сприятливих умов для реалізації ініціативних проектів органів самоорганізації населення у виконанні публічних функцій.

Зазначено, що в Україні сформовано нормативно-правову основу розширення можливостей залучення недержавного сектора економіки до надання соціальних послуг, що дало змогу оптимізувати витрати на адміністративно-управлінський персонал та направити вивільнені кошти на покриття дефіциту. Констатовано, що при збереженні обсягів фінансування відбулося підвищення якості та кількості послуг: охоплення громадян, які потребують соціального обслуговування, збільшилось на 65%.

Виявлено переваги діяльності соціально орієнтованих некомерційних організацій з надання соціальних послуг населенню:

- некомерційні організації можуть залучати додаткові матеріальні ресурси у вигляді грантової, майнової та іншої підтримки для вирішення соціальних завдань;
- наявний потенціал створення нових робочих місць, що дало змогу задовольнити зростаючі потреби громадян в отриманні більшого обсягу соціальних послуг;
- наявність кваліфікованих кадрів (освіта, стаж, підвищення кваліфікації);
- можливість надання послуг населенню, яке проживає у віддалених населених пунктах;
- упровадження нових технологій та додаткових послуг.

З метою залучення некомерційних організацій до надання соціальних послуг здійснюються заходи щодо інформаційної та методичної підтримки організацій: проводяться конференції, наради, семінари, круглі столи та робочі зустрічі з

керівниками НКО, здійснюється підготовка відповідних інформаційно-довідкових матеріалів, працює канал для консультування постачальників соціальних послуг та громадян.

Констатовано, що одним із способів просування інтересів у соціально-політичних процесах є лобіювання. Цей інструмент вітчизняні науковці розглядають як особливу систему і практику реалізації інтересів окремих організацій і різноманітних груп громадськості шляхом цілеспрямованого впливу на законодавчі та виконавчі органи державної влади з метою встановлення, зміни чи збереження змісту регулювання суспільних відносин у власних вузько корпоративних інтересах. У західній літературі лобізм розглядається як неодмінний супутник державного врядування. Це поняття використовують у двох значеннях, таких як: 1) реалізація права кожного громадянина на звернення до уряду із запитаннями; 2) професійна діяльність службовців або спеціальних консультантів, яких організації наймають для представлення й обстоювання своїх інтересів у процесі формування державного політичного курсу.

До найбільш поширених форм лобізму у світовій практиці належать виступ на слуханнях у профільних комітетах законодавчого органу; складання законопроектів і винесення їх на обговорення парламенту; організація пропагандистських кампаній у засобах масової інформації з приводу підготовлюваних або прийнятих рішень; проведення науково-практичних конференцій за участю представників законодавчих органів; психологічний тиск на депутатів і представників виконавчої влади (дзвінки, листи, телеграми на їх адресу, особисті візити впливових діячів і місцевих виборців); мітинги, страйки, демонстрації, пікети та інше. У європейській та американській практиці лобізм є важливим елементом демократії, узгодження інтересів, інструментом зворотного зв'язку між державою та групами інтересів.

Лобізм існує фактично в будь-якому суспільстві, але ступінь його розвиненості, цивілізованості та інтенсивність використання залежать від типу політичної системи, характеру політичного режиму, рівня правової та політичної культури, правового регулювання цієї діяльності та інших особливостей кожної конкретної країни.

Перехід від класичного лобіювання «вузьких» інтересів до «соціального лобіювання» ґрунтується на основі спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень в інтересах соціально незахищених категорій населення, територіальних громад, окремих громадян. Крім того, базовими принципами соціального лобіювання виступають конструктивність, взаємодія, репрезентативність сторін і їх представників, відкритість та прозорість дій.

Розвиток соціального лобіювання відбувається в рамках сприятливих умов для розвитку в суспільстві громадянської ініціативи та самоорганізації, формування та діяльності інститутів громадянського суспільства, налагодження партнерської взаємодії між ними та органами державної влади, органами

місцевого самоврядування, вдосконалення реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства.

Основою соціального лобіювання є різноманітні групові інтереси, тобто сукупність причинно-зумовлених потреб і невід'ємних цінностей того чи іншого соціального суб'єкта.

Доведено, що конструктивне соціальне лобіювання у сформованих нині українських реаліях може зацентувати увагу саме на обговорення в суспільній дискусії питання про те, що завданням громадянського суспільства має стати зміцнення соціальної згуртованості.

Лобістська діяльність у правових рамках має стати інструментом громади задля участі у формуванні владних рішень. Запит на це в різних стейкхолдерів дуже потужний, і важливим є виключення корупційної складової.

В Україні, на жаль, лобізм має в більшості випадків виключно тіньовий або латентний характер. Зацікавлені групи, які належать до сфери лобіювання інтересів у вітчизняних умовах, зазвичай використовують недозволені методи ведення діалогу: надання неправомірної вигоди, недеклароване фінансування політиків та службовців, тіньові зв'язки. Особи, які лобіюють волю своїх замовників, дбають виключно про власні цілі, нівелюючи при цьому інтереси бізнесу та суспільства в цілому.

В Україні механізм регулювання інституту лобізму фактично не існує, що зумовлює необхідність ввести лобістську діяльність у правові рамки задля просування та захисту інтересів саме тих соціальних груп населення, які потребують нагального розв'язання проблеми або запобігання кризовим ситуаціям, та окреслити механізми співпраці лобістських груп з органами публічної влади, бізнес-структурами.

На сьогодні наявна потреба в ухваленні закону, який визначить, хто може займатися лобістською діяльністю, а хто такого права не має: сутність, суб'єктів та об'єкти лобістської діяльності, на користь кого і за яку винагороду вона здійснюється та яким буде встановлений порядок взаємодії професіональних підготовлених лобістів з клієнтами й органами публічної влади, обмеження на заняття лобістською діяльністю, методи лобістської діяльності, право і порядок реєстрації лобістів тощо.

Важливу роль у розв'язанні проблем місцевого значення відіграють органи самоорганізації населення, завдяки яким мешканці громад здійснюють контроль якості житлово-комунальних послуг, захищають свої інтереси у сфері використання земель та майна громади, покращують стан благоустрою прибудинкових територій, вулиць, парків, проводять заходи з охорони навколишнього середовища, надають соціальну допомогу пільговим категоріям громадян, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування.

Органи самоорганізації населення як специфічні утворення, що поєднують у собі риси як органу публічної влади, так і громадської організації, виступають успішним інструментом місцевого розвитку, що забезпечує ефективне

використання різних форм прямої демократії та спрямований на поліпшення якості громадських послуг, які надаються населенню в системі місцевого самоврядування.

Доцільність їх існування зумовлена двома факторами: по-перше, прагненням створити реальні можливості для розгортання місцевої демократії, залучення членів територіальної громади до безпосередньої участі у вирішенні окремих питань місцевого значення (і, тим самим, наблизити процес прийняття рішень про надання відповідних громадських послуг до їх споживачів), по-друге, намаганнями розвантажити органи місцевого самоврядування від вирішення тих питань місцевого значення, що можуть бути успішно вирішені самим населенням, шляхом передачі цих питань разом з відповідними фінансовими і матеріальними ресурсами до повноважень органів самоорганізації населення.

Як показує практика, переважно органи самоорганізації населення проводять діяльність, що спрямована на забезпечення більш повного задоволення соціально-побутових, культурних та інших потреб населення, покращення умов його життя, побутового, комунального, торговельного, медичного та іншого обслуговування.

Найявні суттєві чинники у вітчизняній практиці, що гальмують розвиток органів самоорганізації населення (ідеологічні, політичні, інституційні, функціональні), основними з яких є недосконалість законодавства щодо діяльності органів самоорганізації населення та їх взаємодії з органами місцевої влади; низький рівень якості планування та використання місцевих бюджетів; слабка відповідальність та відсутність належного зв'язку між громадянами та органами місцевого самоврядування призводять до поширення протестних настроїв та загрожують радикалізацією окремих представників місцевих громад.

Подальше поширення органів самоорганізації населення вимагає проведення цілеспрямованої, виваженої державної політики, постійної масштабної інформаційної роботи, спрямованої на підвищення рівня обізнаності населення про характер, проблеми та досягнення органів самоорганізації населення, адже активна діяльність органів самоорганізації населення сприяє адаптації громадян до умов децентралізації, дає змогу вирішувати важливі питання місцевого розвитку швидко та ефективно, узгоджувати різні, навіть протилежні, інтереси членів громад.

У п'ятому розділі - «Шляхи удосконалення механізмів взаємодії публічного управління з інститутами громадянського суспільства з урахуванням досвіду країн-членів Європейського Союзу» - представлено напрями розвитку інституту громадського контролю як інструменту підвищення довіри громадськості до органів публічного управління; окреслено можливості розширення громадської участі в діяльності органів публічного управління; наведено шляхи вдосконалення інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

Зазначено, що в Україні потенціал громадського контролю як форми взаємодії між органами державної влади та громадянським суспільством поки повністю не розкритий. Незважаючи на різноманітність суб'єктів громадського контролю, на сьогодні його ефективність можна в цілому оцінити як невисоку, причиною чого виступають як правові та організаційні проблеми, так і низька активність громадянського суспільства. Скандальні факти зловживання владними повноваженнями, корупційні схеми з бюджетними ресурсами свідчать про необхідність законодавчого закріплення поняття громадського контролю, його цілей, завдань і принципів, чіткого переліку його суб'єктів і форм, що дасть можливість створити чітку і зрозумілу систему інституту громадського контролю.

Окреслено напрями посилення громадського контролю в аспектах забезпечення підзвітності й відповідальності органів державної влади на основі унормування вимог до звітності; регламентації превентивних процедур; розробки, узгодження та затвердження критеріїв ефективності діяльності; методичного забезпечення оцінки та перевірки державних витрат.

Констатовано, що імплементація європейських практик активізації громадської участі в українські реалії зіштовхується з наявними бар'єрами в соціумі, серед яких: низький рівень усвідомлення ефективності суспільної комунікації; недовіра як з боку влади до представників громадськості, так і громадськості до влади; відсутність позитивного досвіду налагодження взаємодії між громадою та представниками влади. Наголошено, що в перспективі саме громадська участь дасть змогу визначати напрями діяльності органів влади в інтересах жителів конкретної громади, урахувати інтереси всіх сторін; підтримувати та ухвалювати політичні рішення за участю громадян.

Зазначено, що на сьогодні в Україні закладено міцне підґрунтя для розбудови ефективної системи комунікацій владних структур і громадськості, сформовано нормативно-правову базу для комунікації й налагодження зв'язків громадськості з органами влади, розроблено механізми взаємодії з акцентом на забезпеченні зворотного зв'язку як впливу результатів функціонування системи управління на характер цього функціонування. Однак в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій, структурних змін у державних інституціях та постійного запиту на зміни від суспільства посилюється необхідність забезпечення транспарентності у відносинах та підвищення рівня демократії та довіри до владних інституцій. У зазначеному проблемному полі окреслено шляхи вдосконалення інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, що спрямовані на раціоналізацію комунікаційних зв'язків, підвищення якості адміністративних та управлінських процесів, забезпечення належного рівня інформаційної безпеки; упорядкування зворотного зв'язку між владою та громадянами, налагодження експертно-аналітичного супроводу та забезпечення інформативними даними про стан справ у різних сферах життєдіяльності суспільства, імплементацію нових

інформаційно-моніторингових платформ та перехід на електронний документообіг. Проведене теоретико-методологічне обґрунтування особливостей удосконалення інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства сприяло розробленню структурно-функціональної моделі розвитку взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, яка базується на основоположних принципах та передбачає активне впровадження інноваційних інструментів публічного управління, спрямованих на максимальне задоволення потреб громадян.

ВИСНОВКИ

У дослідженні запропоновано розв'язання актуальної для науки державного управління проблеми щодо обґрунтування теоретичних та методологічних засад удосконалення механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, а також розробки науково-прикладних технологій практичного використання отриманих результатів. Отримані у процесі дослідження результати підтверджують загальну методологію, покладену в його основу, а реалізована мета й завдання роботи дають можливість зробити такі висновки:

1. На основі систематизації концептуальних основ налагодження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством представлено здобутки попередників та визначено їхній внесок у розв'язання окресленої проблематики. Встановлено, що нечітко визначено рамки таких явищ, як інститути громадянського суспільства, громадянськість, та їх вплив на соціально-культурне життя. Аргументовано, що з метою сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та практичної реалізації ідеології партнерства між владою і суспільством необхідним є створення дієвих механізмів функціонування оптимальної системи прямих та зворотних зв'язків між суспільством та органами публічної влади на всіх рівнях управління як основиконструювання ефективного діалогу та налагодженням поліаспектної взаємодії органів публічної влади з різними групами населення, що сприятиме дотриманню принципів верховенства права та закону, прав і обов'язків людини й громадянина, а також забезпеченню їх захисту та розвитку громадського самоврядування.

Шляхом категоріально-понятійного аналізу проблеми дослідження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством систематизовано підходи до визначення сутності понять «громадськість», «громадянськість», «громадянське суспільство» та «інститути громадянського суспільства». Зазначено, що взаємовідносини з громадськістю в системі управління слід розглядати не як зменшення ролі держави в управлінському процесі, а як спрощення забюрократизованих процедур взаємодії державних інституцій із громадянським суспільством з метою підвищення ефективності управління та ліквідації бюрократичних нашарувань у відносинах між державою та

громадськістю. Здійснено періодизацію становлення й розвитку громадянського суспільства як суспільно-політичного феномена шляхом виділення чи виокремлення таких історичних етапів: початковий період (з античності до XVI–XVII ст.), природно-правовий період (XVII–XVIII ст.), інституціональний період (XIX – перша чверть XX ст.), конституціональний період (20-90-ті рр. XX ст. – кінець XX ст.), сучасний період (кінець XX ст. – сьогодні).

2. Окреслено особливості інтегративної складової парадигми побудови взаємовідносин органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства за допомогою дослідження вертикальних та горизонтальних проекцій у системі публічного управління. Зазначено, що вертикальна проекція реалізації публічної політики відображає такі її характеристики, як когерентність, інструментальність та ієрархічність. Доповнюючи вертикальну, горизонтальна проекція виступає платформою для встановлення зв'язків та комунікативних каналів між політичними акторами, від яких залежить набір можливих варіантів політики, її предмет цілі, засоби, ресурси, цільові груп та можливості щодо впровадження демократичних механізмів та інструментарію, придатного для реалізації нових завдань. Визначено роль і значення громадських рад як особливих громадських об'єднань, що займають специфічне положення між громадською структурою та формою безпосередньої участі громадян у публічному управлінні, а також виступають інструментом демократизації, дають змогу впорядкувати взаємозв'язки між владою і громадою та завдяки достатньо високому ступеню свободи забезпечують можливість постійного вдосконалення форм і методів співпраці між ними.

3. Узагальнено науково-методичний підхід до дослідження феномена взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства як синтетичного компонента в реалізації публічної політики певного напрямку. Аргументовано нагальну потребу активізації процесів модернізації та методичного оновлення як системи публічного управління загалом, так і її окремих блоків з метою конвергенції поставлених цілей і отриманих результатів на основі нових джерел ідей, інформації і ресурсів для розробки варіантів рішень.

Розширено підходи до інституціоналізації взаємовідносин держави і громадянського суспільства як фактора розвитку системи публічного управління та комплексного соціогуманістичного захисту людини і нації в системі загальнолюдських цивілізованих відносин. З метою стимулювання розвитку взаємовідносин органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства уточнено положення конструювання вертикальних суспільних відносин та практик участі громадянського суспільства в державно-політичних процесах, де базовим критерієм виступає готовність до довірчих відносин та усвідомлення відповідальності за їх розвиток на всіх рівнях управління. Узагальнено базові положення налагодження продуктивних взаємовідносин за схемою «влада – громадянин – громадянське суспільство», а саме: державні інституції повинні працювати відкрито; ефективність програмних заходів залежить від забезпечення

широкої громадської участі; мають бути чітко визначені ролі і відповідальність сторін у законодавчому та виконавчому процесах; програмні заходи мають бути ефективними, своєчасними і приносити необхідні результати на основі чітко поставлених завдань; заходи і дії мають бути послідовними, науково обґрунтованими і добре зрозумілими.

На основі систематизації європейського досвіду окреслено умови ефективної взаємодії органів публічного управління з громадськістю: соціальне та моральне налаштування й готовність учасників до розвитку і зміцнення взаємодії; зрілість інститутів громадянського суспільства; наявність інституціалізованих правових та організаційних межвзаємодії як для влади, так і для громадськості; певна економічна незалежність і стабільний рівень діяльності інститутів громадянського суспільства, їхня спроможність бути повноцінним партнером органів публічного управління.

4. За результатами оцінювання сучасних практик взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства в контексті реформ та трансформаційних процесів систематизовано проблемні аспекти, що сповільнюють подальше зростання громадської активності та перешкоджають активізації діяльності інститутів громадянського суспільства, а саме: спостерігаються тенденції непрозорості, закритості та надмірної бюрократизованості в діяльності державних інституцій; недосконалість чинного законодавства в аспектах застосування форм та методів взаємодії; відсутнє податкове стимулювання; неналежне фінансове забезпечення; нерозвиненість потенціалу інститутів громадянського суспільства щодо надання соціальних послуг населенню; відсутнє системне інформування населення про існуючі організації громадянського суспільства та напрями їх діяльності; наявні суттєві розбіжності між формальною інституціоналізацією та реальною активністю громадянського суспільства.

5. Окреслено напрями підвищення соціальної відповідальності громадськості як основи соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства. Обґрунтовано необхідність впровадження субсидіарного підходу при налагодженні взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, що забезпечує усвідомлення взаємної відповідальності та стимулює активність й ініціативність сторін. Доведено, що поштовхом до взаємодії є саме соціальна відповідальність сторін, яка забезпечує ефективний, раціональний та орієнтований на людину суспільний розвиток на основі духовно-моральних і соціокультурних цінностей. Соціальна відповідальність виступає важелем контролюючої складової соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, функціональним призначенням якого є формування стійкої системи взаємодій соціальних суб'єктів різних типів і рівнів, кінцевим результатом яких слугує задоволення певних суспільних потреб.

6. Досліджено сучасні підходи до формування джерел фінансового забезпечення взаємодії органів публічного управління, інститутів громадянського суспільства та соціально відповідального бізнесу. Доведено, що мотивація соціальної поведінки бізнесових структур та активізація громадськості залежить від системи диспозиції особистості, її готовності до визначеного способу дій, яка включає, по-перше, загальну систему ціннісних орієнтацій особистості, по-друге, систему соціальних установок на певні соціальні об'єкти, по-третє, систему ситуативних соціальних установок. Визначено, що мотиваційна складова залучення бізнесу і громадськості до вирішення соціальних проблем визначається рівнем генеральних диспозицій, який регулює загальну направленість соціальної поведінки особистості й визначає принципову готовність до альтруїстичних вчинків і соціальної відповідальності; системою ціннісних орієнтацій суспільства, особливостями соціально-культурної сфери; релігійними переконаннями; бажанням вберегти кошти від оподаткування тощо. Запропоновано алгоритм розвитку взаємодії органів державної влади, громадськості та бізнесу за моделями взаємодії. Обґрунтовано необхідність інституціональної модернізації взаємодії органів державної влади, громадськості і бізнесу шляхом заснування єдиного центру соціальних комунікацій на конкретній території (регіон, місто), що виступає ресурсною (матеріальною, фінансовою, інформаційною, координаційною) платформою, а також стимулює розвиток взаємодії з об'єктами заступництва, відповідає за достовірність інформації щодо потреб у допомозі, акумулює ресурси та забезпечує їх цільове використання. Доведено необхідність створення законодавчих (податкових, правових) умов, які дали б змогу розширити можливості фандрейзингу та розв'язати такі проблеми, як: нерозробленість сприятливого податкового законодавства (податкових пільг, стимулів) для розвитку благодійництва; нестабільна система оподаткування; неврегульовані правові проблеми неприбуткових громадських організацій; брак інформації щодо цілей соціального проекту та системи оцінки його ефективності, а також недостатній професіоналізм у його створенні; відсутність прозорості фінансової звітності некомерційної організації; низький кваліфікаційний рівень управлінських навичок керівників неприбуткових організацій.

7. Обґрунтовано напрями стимулювання залучення інститутів громадянського суспільства до участі в публічному управлінні. Зазначено, що в Україні сформовано нормативно-правову основу розширення можливостей залучення недержавних інституцій до надання соціальних послуг, що дало змогу оптимізувати витрати на адміністративно-управлінський персонал та направити вивільнені кошти на покриття дефіциту. Констатовано, що при збереженні обсягів фінансування залучення сервісних громадських організацій забезпечує підвищення якості та кількості соціальних послуг. З метою створення конкурентного середовища окреслено напрями введення ринкових механізмів у функціонування системи соціальних послуг.

8. Концептуалізовано перспективи розвитку соціального лобіювання як інструменту консолідації зусиль щодо забезпечення соціальної безпеки держави. Зазначено, що перехід від класичного лобіювання «вузьких» інтересів до «соціального лобіювання» ґрунтується на основі спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень в інтересах соціально незахищених категорій населення, територіальних громад, окремих громадян. Визначено, що базовими принципами соціального лобіювання виступають конструктивність, взаємодія, репрезентативність сторін і їх представників, відкритість та прозорість дій. Обґрунтовано необхідність законодавчого унормування інституту соціального лобіювання як нової форми легітимного впливу громадськості на органи державної влади, посадових і службових осіб цих органів задля просування та захисту інтересів саме тих соціальних груп населення, які потребують нагального розв'язання проблеми або запобігання кризовим ситуаціям. Систематизовано базові принципи соціального лобіювання, якими є конструктивність, взаємодія, репрезентативність сторін і їх представників, відкритість та прозорість дій.

Окреслено напрями формування сприятливих умов для реалізації ініціативних проектів органів самоорганізації населення виконанні публічних функцій. Доведено, що подальше поширення органів самоорганізації населення вимагає унормування можливості впливу ОСН на процес прийняття рішень на місцевому рівні; удосконалення місцевої нормативної бази; проведення постійної масштабної інформаційної роботи; стимулювання та розширення можливостей щодо внесення пропозицій до місцевих програм; підвищення обізнаності щодо здійснення громадського контролю за виконанням до місцевих програм; активного впровадження спеціальних і антикорупційних інструментів (антикорупційних та громадських експертиз); імплементацію кращих практик залучення органів самоорганізації населення до вирішення питань соціально-економічного розвитку громад.

9. Визначено шляхи вдосконалення механізмів взаємодії публічного управління з інститутами громадянського суспільства з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу, а саме в аспектах: посилення громадського контролю та забезпечення підзвітності й відповідальності органів державної влади (унормування вимог до звітності; регламентації превентивних процедур; розробки, узгодження та затвердження критеріїв ефективності діяльності; методичного забезпечення оцінки та перевірки державних витрат); удосконалення інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства (передбачає раціоналізацію комунікаційних зв'язків, підвищення якості адміністративних та управлінських процесів, забезпечення належного рівня інформаційної безпеки; упорядкування зворотного зв'язку між владою та громадянами, налагодження експертно-аналітичного супроводу; імплементацію нових інформаційно-моніторингових платформ; максимально можливе впровадження електронного документообігу).

Розроблено структурно-функціональну модель розвитку взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства, яка базується на основоположних принципах та передбачає активне впровадження інноваційних інструментів публічного управління, спрямованих на максимальне задоволення потреб громадян.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Лізаковська С. В. Розвиток взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства : монографія / С. В. Лізаковська. – Миколаїв : Ємельянова Т. В., 2021. – 361 с.

2. Матяж С. В. Взаємодія громадськості й органів публічної влади : європейський досвід для України. Сучасні інтеграційні проблеми: європейський досвід та українські реалії : колективна монографія / С. В. Матяж / за ред. М. О. Багмета, С. В. Матяж. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2015. 168 с. – С. 86–98.

3. Lizakowska S. Rola instytucji edukacyjnych i pracy w procesie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Wyzwania współczesnej pedagogiki / S. Lizakowska / Redakcja naukowa D. Becker-Pestka, E. Kowalik. – Warszawa, Gdańsk : Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku; CeDeWu, 2015. – 320 s. – S. 309-319.

4. Lizakowska S. Główne determinanty polityki zagranicznej Ukrainy po Euromajdanie. Ukraina po (Euro)majdanie. Od autorytaryzmu do protodemokracji / S. Lizakowska / Redakcja naukowa A. Stelmach, L. Hurska-Kowalczyk. – Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2016. – 314 s. – S. 215–226.

5. Emelyanov V., Lizakowska S. Теоретический анализ роли гражданского общества в процес се обеспечения национальной безопасности. Bezpieczeństwo, zdrowie i kultura fizyczna: wybrane zagadnienia / V. Emelyanov, S. Lizakowska / Redakcja naukowa P. Lizakowski, D. Skalski. – Skarszewy : Kociewskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, 2016. – 222 s. – S. 100–115. (Особистий внесок автора: зроблено аналіз залучення інститутів громадянського суспільства до гарантування національної безпеки в сучасних умовах).

6. Lizakowska S. К проблеме социальной ответственности в современных социально-экономических условиях. Bezpieczeństwo, zdrowie i kultura fizyczna: wybrane zagadnienia / S. Lizakowska / Redakcja naukowa P. Lizakowski, D. Skalski. – Skarszewy : Kociewskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, 2016. – Т. 2. – S. 230–244.

7. Lizakowska S. Rola aktywności obywatelskiej w procesie rozwiązywania problemów społecznych. Aktualne problemy pedagogiczne : konteksty i wyzwania/ S. Lizakowska / Redakcja naukowa D. Becker-Pestka, E. Kowalik. – Warszawa, Gdańsk: Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku, CeDeWu, 2016. – 264 s. – S. 139–151.

8. Lizakowska S. Partycypacja społeczna a rozwój społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie. Społeczeństwa na rozdrożach: Polska i Ukraina wobec wyzwań XXI

wieku / S. Lizakowska / Redakcja naukowa P. Bałdys, K. Piątek. – Bielsko-Biała : Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2017. – 217 s. – S. 162–171.

9. Soroka S., Lizakowska S. Współpraca administracji samorządowej z organizacjami ipozarządowymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych (na przykładzie powiatu kościerskiego) / Wielowymiarowość polityk publicznych – między centralizmem a lokalizmem / S. Soroka, S. Lizakowska / Redakcja naukowa R. Kmiecika, P. Antkowiaka. –Poznań : Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, 2017. – 189 s. – S. 137–146. (Особистий внесок автора: обґрунтовано важливість і доцільність забезпечення участі громадських організацій у наданні соціальних послуг – на підставі аналізу статистичних даних Кошчерського повіту Поморського воєводства в Республіці Польща).

10. Fajczuk O., Lizakowska S. Роль высших учебных заведений в формировании валеологической культуры студенческой молодежи в условиях формированиягражданскогообщества в Украине. Bezpieczeństwo, zdrowie i kultura fizyczna: wybrane zagadnienia / O. Fajczuk, S. Lizakowska / Redakcja naukowa P. Lizakowski, D. Skalski, S. Dębski. – Starogard Gdański : Pomorska Szkoła Wyższa, 2017. – Т. 3. – 235 s. – S. 164-180. (Особистий внесок автора: окреслено підстави формування громадянського суспільства та його інститутів на вітчизняному рівні).

11. Лізаковська С. В. Необхідність взаємодії громадянського суспільства і органів публічної влади в сучасних умовах. Актуальні питання суспільних трансформацій в Україні : колективна монографія / С. В. Лізаковська /за ред. Ю. В. Палагнюк, С. І. Шкірчака. – Миколаїв : Видавництво ЧНУ імені Петра Могили, 2018.– 300 с. – С. 33–47.

12. Lazareva O., Lizakowska S. The Innovative Paradigm of Agricultural Land-Utilization Development under the Decentralization : the Public Aspect : monograph / O. Lazareva, S. Lizakowska. – Poznań : WydawnictwoNaukowe FNCE, 2021. – 160 s. (Особистий внесок автора: визначено місце і роль органів публічного управління в інноваційній парадигмі розвитку використання земельного ресурсу).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

13. Матяж С. Европейский опыт развития гражданского общества как основы социально-демократического государства / С. Матяж // Кавказ и мир. Тбилиси. – 2013. – №16.– С.163 –167.

14. Soroka S., Lizakowska S. Влияние политической культуры и гражданскойпартиципации на функционирование политических режимов / S. Soroka, S. Lizakowska // Colloquium.– 2016. – № 4.– S. 103–120. (Особистий внесок автора: виявлено важливість громадянської участі (партиципації) у процесі формування демократичного режиму).

15. Lizakowska S. Социальная ответственность и благотворительность в демократическом государстве / S. Lizakowska // Colloquium. – 2017. – № 1(25). – S. 47–58.

16. Lizakowska S., Fajczuk O. Wpływ środków masowego przekazu na proces socjalizacji osobowości / S. Lizakowska, O. Fajczuk //Colloquium. – 2019. – № 1 .– S. 145–158. (Особистий внесок автора: обґрунтовано важливість процесу конструктивної соціалізації особистості як підстави формування громадянськості людини).

Статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України

17. Lizakowska S. The Optimization of State Social Standards in Current Social and Economic Conditions in Ukraine : to the question of the problem / S. Lizakowska // Public Policy and Economic Development. – 2014. – № 2 (6).– P. 18–23.

18. Ємельянов В. М., Лізаковська С. В. Структура і особливості функціонування органів місцевого самоврядування в Республіці Польща / В. М. Ємельянов, С. В. Лізаковська // Наукові праці. Державне управління. – 2015. – Т. 263.– №. 252.– С. 70–77. (Особистий внесок автора: зроблено аналіз діяльності органів місцевого самоврядування та їх участь у вирішенні проблем громади в Республіці Польща).

19. Антонова Л. В., Лізаковська С. В. Міжнародний та вітчизняний досвід лобіювання інтересів громадян в органах публічної влади [Електронний ресурс] / Л. В. Антонова, С. В. Лізаковська // Державне управління : удосконалення та розвиток. – 2017. – № 8. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1098>. (Особистий внесок автора: зроблено аналіз міжнародного досвіду у сфері захисту та лобіювання інтересів громадян у владних структурах).

20. Антонова Л. В., Лізаковська С. В. Особливості представництва та лобіювання інтересів громадян в органах публічної влади / Л. В. Антонова, С. В. Лізаковська [Електронний ресурс] // Державне управління : удосконалення та розвиток. – 2018. – № 4. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1655>. (Особистий внесок автора: визначено специфіку та механізми представлення інтересів громадян в органах публічного управління).

21. Антонова Л. В., Лізаковська С. В. Оцінка механізмів взаємодії органів публічної влади з громадськістю в системі державного управління / Л. В. Антонова, С. В. Лізаковська [Електронний ресурс] // Державне управління : удосконалення та розвиток. – 2018. – № 7. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1665>. (Особистий внесок автора: окреслено механізми взаємодії інститутів громадянського суспільства з владою).

22. Лізаковська С. В. Доцільність і необхідність співпраці громадських організацій з органами публічної влади в Україні / С. В. Лізаковська // Публічне управління та регіональний розвиток.– 2018. – № 2.– С. 389–403.

23. Лізаковська С. В. Нормативно-правові основи забезпечення взаємодії органів влади з громадянами в країнах Європейського союзу / С. В. Лізаковська // Публічне управління та регіональний розвиток. – 2019.– № 6.– С. 875–889.

24. Лізаковська С.В. Громадські ради як інструмент впливу громадськості на формування та реалізацію державної політики в Україні / С. В. Лізаковська // Публічне управління та регіональний розвиток.– 2019.– № 3.– С. 77–91.

25. Лізаковська С.В. Розвиток органів самоорганізації населення в Україні / С. В. Лізаковська // Публічне управління та регіональний розвиток.– 2019. – № 4. – С. 379–399.

26. Лізаковська С. В. Взаємодія органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства в країнах Центрально-Східної Європи / С. В. Лізаковська [Електронний ресурс] // Державне управління : удосконалення та розвиток. –2019.– №9.– URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1662>.

27. Лізаковська С. В. Європейські стандарти взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства / С. В. Лізаковська // Публічне управління та регіональний розвиток.– 2020.– № 8. – С. 422–444.

28. Лізаковська С. В. Cooperation between Public Authorities and Civil Society Institutes in European Union / С. В. Лізаковська [Електронний ресурс] // Теорія та практика державного управління та місцевого самоврядування. – 2020.– № 1.– С. 133–147. – URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2020_1/19.pdf.

29. Лізаковська С. В. Зворотній зв'язок між органами публічної влади та громадянським суспільством: до аналізу питання / С. В. Лізаковська [Електронний ресурс] // Державне управління : удосконалення та розвиток.– 2020.– №8. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1736>.

30. Сорока С. В., Лізаковська С.В. Особливості інституціоналізації співпраці органів публічного управління з організаціями громадянського суспільства / С. В. Сорока, С. В. Лізаковська // Вісник ХНТУ.– 2021.– №2(77).– С. 161 –169. (Особистий внесок автора: представлено структуру громадянського суспільства в рамках співпраці з органами публічного управління).

Матеріали конференцій:

31. Матяж С. В. Соціальна мобільність студентської молоді в процесі входження України до європейського освітнього простору [Електронний ресурс] / С. В. Матяж // Інноваційний потенціал української науки - XXI сторіччя : тези ХХвсеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 20-28 квітня 2013 р.). – Запоріжжя, 2013.– URL: <http://nauka.zinet.info/20/matyazh.php>.

32. Матяж С. В. Організаційні засади здійснення соціального інспектування в Україні / С. В. Матяж // Ольвійський форум – 2013 : Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : матер. VIII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ялта, м. Миколаїв, 5-9 червня 2013 р.). – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013.– Т. 3.– С. 40–42.

33. Багмет М. О., Матяж С. В. Роль органів місцевого самоврядування в імплементації європейських соціальних стандартів в Україні / М. О. Багмет, С. В. Матяж // Модернізаційні процеси в державному управлінні: матер. міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. В. К. Присяжнюка, В. Д. Бакуменка, Т. В. Іванової (м.

Київ, 4 квітня 2014 р.). – К. : АМУ, 2014.– Ч. 2.– С. 11–12.(Особистий внесок автора: окреслено сутність та особливості європейських соціальних стандартів).

34. Лізаковська С. В. Роль інститутів громадянського суспільства у вирішенні проблем у соціальній сфері в контексті євроінтеграції України / С. В. Лізаковська // Могилянські читання – 2014: Державне управління та місцеве самоврядування в умовах курсу Уряду на децентралізацію влади. Політична наука в Україні та зарубіжжі :збірник тез всеукр. наук.-метод. конф. (м. Миколаїв, 17-21 листопада 2014 р.). – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014.– Т. 2. –С. 88–90.

35. Лізаковська С. В. Необхідність розвитку волонтерства в контексті становлення громадянського суспільства в Україні / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум – 2015: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : матер. ІХ міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 4 червня 2015 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2015.– С. 1–2.

36. Лізаковська С. В. Проблеми розвитку фандрайзингу в контексті становлення інститутів громадянського суспільства / С. В. Лізаковська // Могилянські читання – 2015 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні : глобальний, національний та регіональний аспекти : збірник тез всеукр. наук.-метод. конф. (м. Миколаїв, 12-20 листопада 2015).– Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2015.– С. 66–67.

37. Лізаковська С. В. Місце публічної політики в процесі розв'язання суспільних проблем / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум - 2016: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Впровадження європейських соціальних стандартів в Україні : матер. Х міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 9-11 червня 2016 р.).– Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2016.– С. 15–17.

38. Лізаковська С. В. Публічна політика на локальному рівні / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум-2017: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Актуальні проблеми міжнародних відносин: глобальний та регіональний аспекти; Публічне управління та адміністрування в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів : матер. ХІ міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 8-11 червня 2017 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2017.– С. 84–86.

39. Лізаковська С.В. Співпраця органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства у сфері реалізації публічних завдань / С. В. Лізаковська // Сучасні тенденції формування професійної компетентності службовців публічної влади : матер. Міжнародного круглого столу (м. Миколаїв, 11 липня 2017 р.). – Миколаїв : Миколаївський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств,установ і організацій, 2017.– С. 24–25.

40. Lizakowska S. Odpowiedzialność społeczna i dobroczynność w państwie demokratycznym / S. Lizakowska // Religie w dialogu kultur : materiały V Międzynarodowego Kongresu Religioznawczego (м. Toruń, 14-16 września 2017 r.). –

Toruń : Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika – Polskie Towarzystwo Religioznawcze, 2017. – S. 231.

41. Лізаковська С. В. Роль органів місцевого самоврядування в процесі реалізації публічної політики / С. В. Лізаковська // Національні цінності й національні інтереси в системі публічного управління : матер. наук.-практ. конф. за міжнародною участю (м. Київ, 12 жовтня 2017 р.). – К. : Національна академія державного управління при Президентові України, 2017. – С. 54–57.

42. Лізаковська С. В. Історичні аспекти соціальної відповідальності та її вплив на соціально-культурний розвиток на Півдні України (на прикладі Миколаївщини) / С. В. Лізаковська // Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід : матер. всеукр. наук.-практ. конф. за міжнародною участю (м. Одеса, 27 жовтня 2017 р.). – Одеса : Одеський регіональний інститут державного управління Національна академія державного управління при Президентові України, 2017. – С. 110–111.

43. Лізаковська С. В. Публічно-приватне партнерство в контексті парадигми «New Public Management» / С. В. Лізаковська // Напрями удосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 3–4 листопада 2017 р.). – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. – С. 49–52.

44. Лізаковська С. В. Місцеве самоврядування і третій сектор: до проблеми доцільності їх взаємодії / С. В. Лізаковська // Могилянські читання – 2017 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти : збірник тез всеукр. наук.-метод. конф. (м. Миколаїв, 13 листопада 2017 р.). – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2017. – С. 83–84.

45. Лізаковська С. В. Публічна партиципація як основа становлення та розвитку громадянського суспільства / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум - 2017: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Впровадження європейських соціальних стандартів в Україні : матер. XI міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 8 червня 2017 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2017. – С. 23–24.

46. Лізаковська С. В., Сорока С. В. Позиція Республіки Польща щодо міграційної політики ЄС / С. В. Лізаковська, С. В. Сорока // Державна служба України: історичний дискурс та сучасність : матер. науково-практичного семінару (м. Миколаїв, 5 жовтня 2018 р.). – Миколаїв : Миколаївський регіональний центр підвищення кваліфікації, 2018. – С. 26–32. (Особистий внесок автора: обґрунтовано комплексний підхід органів публічної влади до контролю міграційних процесів у Республіці Польща).

47. Лізаковська С. В. Міграція як виклик для розвитку громадянського суспільства в Україні / С. В. Лізаковська // Могилянські читання – 2018 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти. Публічне управління в Україні в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів. Право : збірник тез збірник тез

всеукр. наук.-метод. конф (м. Миколаїв, 12-17 листопада 2018 р.). – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2018.– С. 28–29.

48. Лізаковська С. В. Основи розвитку громадянського суспільства в європейському законодавстві / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум - 2018: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Актуальні проблеми юриспруденції. Публічне управління та адміністрування в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів : матер. XII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 7-10 червня 2018 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2018.– С. 89–90.

49. Лізаковська С. В. До проблеми громадянськості контексті становлення громадянського суспільства / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум-2018: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Реалізація євроінтеграційної політики України : суспільно-політичний та безпековий аспект : матер. XII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 7-10 червня 2018 р.).– Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2018.– С. 19–20.

50. Лізаковська С. В. Доцільність налагодження зворотного зв'язку між громадянами та органами державної влади / С. В. Лізаковська // Могилянські читання – 2019 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти. Публічне управління в Україні в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів : збірник тез всеукр. наук.-метод. конф (м. Миколаїв, 11-16 листопада 2019 р.).– Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2019.– С. 25–26.

51. Файчук О. Л., Лізаковська С. Волонтерство як форма громадянської активності молоді / О. Л. Файчук, С. Лізаковська // Ольвійський форум-2019: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України : матер. XIII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 5 червня 2019 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 15–17. (Особистий внесок автора: розкрито сутність громадянської активності як основи формування громадянського суспільства).

52. Лізаковська С. В. Лобіювання інтересів громадян: до проблеми питання / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум-2019: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Державна політика формування спроможних до самоврядування територіальних громад у процесі децентралізації як запорука національної безпеки : матер. XIII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 6-9 червня 2019 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 12–13.

53. Lizakowska S. Ukraina we współczesnych uwarunkowaniach międzynarodowych / S. Lizakowska // Ład międzynarodowy in statu nascendi. Multidyscyplinarna perspektywa : materiały IX Ogólnopolskiej Konferencji Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (м. Gdynia, 07-08. 11. 2019 r). – Gdynia : Akademia Marynarki Wojennej imienia Bohaterów Westerplatte w Gdyni, 2019. – S. 98–99.

54. Лізаковська С. В. Партнерство громадянського суспільства і влади в країнах Європейського союзу / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум-2020: Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України : матер. XIV міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 4 червня 2020 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2020. – С. 18–20.

55. Лізаковська С. В. Нормативно-правове забезпечення функціонування інститутів громадянського суспільства в Україні / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум-2020 : Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Актуальні проблеми юриспруденції. Публічне управління та адміністрування в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів : матер. XVI наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 4-7 червня 2020 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2020. – С. 66–69.

56. Лізаковська С. В. Громадський контроль в правовій державі / С. В. Лізаковська // Ольвійський форум-2021 : Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України : матер. XV міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 10 червня 2021 р.). – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2021. – С. 9–11.

Публікації в інших виданнях:

57. Матяж С. В. Європейський досвід у сфері розвитку і функціонування громадянського суспільства / С. В. Матяж // Наукові праці. Політологія. – 2013. – № 230. – Vol. 218. – С. 28–31.

58. Матяж С. В. Європейські стандарти в соціальній сфері: досвід для України / С. В. Матяж // Наукові праці. Соціологія. – 2013. – № 211. – Vol. 199. – С. 123–126.

59. Матяж С., Березянська А. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості / С. Матяж, А. Березянська // Наукові праці. Соціологія. – 2013. – № 255. – Vol. 213. – С. 27–30. (Особистий внесок автора: визначено ціннісні орієнтації зрілої особистості та вплив різних чинників на її становлення).

60. Матяж С. В. Особливості взаємодії держави і бізнесу у сфері вирішення соціально-економічних проблем в Україні / С. В. Матяж // Наукові праці: Соціально-економічні проблеми сучасної України. – Львів, 2014. – С. 104–111.

61. Матяж С., Гуріна А. Роль недержавних організацій у вирішенні проблем у соціальній сфері в Україні / С. Матяж, А. Гуріна // Молодий науковець. – 2014. – № 7. – С. 169–172. (Особистий внесок автора: зроблено аналіз проблем у соціальній сфері та окреслено шляхи їх вирішення).

АНОТАЦІЯ

Лізаковська С. В. Розвиток механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2021.

Метою дисертаційної роботи є розвиток теоретико-методологічних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства.

У дисертації розглянуто концептуальні основи налагодження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством та представлено категоріально-понятійний аналіз проблеми дослідження взаємовідносин між державою та громадянським суспільством; окреслено особливості інтегративної складової парадигми побудови взаємовідносин органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства; узагальнено науково-методичний підхід до дослідження феномена взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства; систематизовано домінуючі положення налагодження такої взаємодії в європейських країнах; розширено положення інституціоналізації взаємовідносин держави і громадянського суспільства як фактора розвитку системи публічного управління; досліджено інструменти взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства в країнах Європи; здійснено оцінювання сучасних практик взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства в контексті реформ та трансформаційних процесів; окреслено напрями підвищення соціальної відповідальності громадськості як основи соціального механізму взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства; досліджено сучасні підходи до формування джерел фінансового забезпечення взаємодії органів публічного управління, інститутів громадянського суспільства та соціально відповідального бізнесу; обґрунтовано пріоритетні напрями стимулювання залучення інститутів громадянського суспільства до участі в публічному управлінні; визначено мотиваційний компонент у діяльності сервісних громадських організацій як суб'єктів надання соціальних послуг; здійснено концептуалізацію перспектив розвитку соціального лобювання як інструменту консолідації зусиль щодо забезпечення соціальної безпеки держави; окреслено напрями формування сприятливих умов для реалізації ініціативних проектів органів самоорганізації населення виконанні публічних функцій; запропоновано шляхи вдосконалення механізмів взаємодії публічного управління з інститутами громадянського суспільства з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу.

Ключові слова: органи публічного управління, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадянське суспільство, інститути громадянського суспільства, механізми взаємодії.

ANNOTATION

Lizakowska Svitlana. The development of interaction between public administration bodies and civil society institutions. - Manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of sciences in public administration on a speciality 25.00.02 – mechanisms of public administration – Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2021.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of sciences in public administration on a speciality 25.00.02 - mechanisms of public administration - the Black Sea National University of a name of Petro Mohyla. - Mykolaiv, 2021.

The purpose of the dissertation is the development of the teoretical and methodological principles and substantiation of scientific and applied recommendations for improving the mechanisms of interaction of public administration bodies with civil society institutions.

The dissertation considers the conceptual bases of establishing the relationship between the state and civil society and presents a categorical and conceptual analysis of the problem of studying the relationship between the state and civil society; the peculiarities of the integrative component of the paradigm of building the relationship of public administration bodies with civil society institutions are outlined; the scientific and methodological approach to the study of the phenomenon of interaction of public administration bodies with civil society institutions is generalized; the dominant provisions for establishing such interaction in European countries are systematized; the position of institutionalization of relations between the state and civil society as a factor in the development of the public administration system has been expanded; the tools of interaction of public authorities with civil society institutions in European countries are studied; an assessment of current practices of interaction between public administration bodies and civil society institutions in the context of reforms and transformation processes; the directions of increasing the social responsibility of the public as the basis of the social mechanism of interaction of public administration bodies with the institutions of civil society are outlined; modern approaches to the formation of sources of financial support for the interaction of public administration, civil society institutions and socially responsible business are studied; the priority directions of stimulating the involvement of civil society institutions in participation in public administration are substantiated; the motivational component in activity of service public organizations as subjects of rendering of social services is defined; conceptualization of prospects for the development of social lobbying as a tool for consolidating efforts to ensure the social security of the state; the directions of formation of favorable conditions for realization of initiative projects of bodies of self-organization of the population in performance of public functions are outlined; ways to improve the mechanisms of interaction between public administration and civil society institutions are proposed, taking into account the experience of the European Union.

Key words: public administration bodies, state authorities, local self-government bodies, civil society, civil society institutions, mechanisms of interaction.